წელიწადი 1-ლი   გაზ. ფასი 3 შაური.   ყოველდღიური № 76.   შაბათი ნოემბრის 18—(31) 1917

ჩვენი ქვეყანა

რედაქცია და კანტორა იმყოფება თფილისის ქუჩაზე, მიქელაძის სახში. კანტორა ღიაა დილის 9—2 საათამდის, და საღამოს 5—8 საათამდის, კვირა-უქმე დღეების გარდა.

№ 179   ყოველდღიური საპოლიტიკო და სალიტერატურო გაზეთი   № 179

გაზეთის ფასი:
თვიურათ . . . . 3 მან.
ოთხი თვით . . . . 1 თუმანი.
ცალკე ნომერი . . . . 3 შაური.
განცხადების ფასი:
პირველ გვერდზე პეტიტით ხაზი . . . 2 აბაზი.
უკანასკნელ გვერდზე . . . . 5 შაური.
ქალაქ გარედან მიღებული განცხადება ღირს ერთი ორად.
სამგლოვიარო განცხადების დაბეჭდვა თითოეულ ადგ. უმეტეს სამი გამომცხადებლისა, ნაშუადღევის 1 საათ. 6 მ. 1 საათის შემდეგ 8 მ.

ეროვნული ბიბლიოთეკა

კვირას 19 ნოემბერს

ნიკოლოზ გრიგოლის ძის რაფაელოვის

ორმოცი დღის გარდაცვალების გამო, ადგილობრივ სომეხთა წ. გიორგის ეკლესიაში გადახდილ იქნება განსვენებულის სულის მოსახსენებლად წირვა და პანაშვიდი რასაც აცნობებს ნათესავებს, ამხანაგებს და ნაცნობებს განსვენებულის მეუღლე რძალი და შვილი. წირვის დასაწყისი 10 ს. პანაშვიდის 11 ნახევარ ს. ძველი დროით.

საქართველოს ეროვ.-დემოკრატიული პარტიის ქუთაისის კომიტეტი

ამით აცხადებს, რომ წევრად ჩაწერა, საწევრო გადასახადის შემოტანა და პარტიულ საქმეებზე მოლაპარაკება შეიძლება ყოველ დღე დილის 8—2 და საღამოს 7—9—დე პარტიის კანცელარიაში. თბილისის ქუჩა, ს. მიქელაძის სახლი, გაზ. „ჩვენი ქვეყნის“ რედაქციასთან.

საქართველოს ეროვნულ-დემოკრატიულ პარტიის ც ე ნ ტ რ ა ლ უ რ (წყალ-გამოღმა) უბნის კომიტეტი

ამით აცხადებს, რომ პარტიაში ჩაწერა და საქმეების შესახებ მოლაპარაკება შეიძლება კომიტეტის ბინაზე ყოველ დღე დილის 11—2 საათამდის: თბილისის ქუჩა ქუთაისის საურთიერთო ცეცხლისაგან დამზღვევ საზოგადოების დარბაზში—სამსონ ბოკერიას სახლში. აქვე შეიძლება პარტიული პროგრამებისა და ლიტერატურის მიღება.

საქართველოს ეროვნულ-დემოკრატიულ პარტიის ქუთაისის წყალ-გაღმა უბნის კომიტეტი

ამით აცხადებს, რომ პარტიაში ჩაწერა და საქმეების შესახებ მოლაპარაკება შეიძლება კომიტეტის ბინაზე, ყოველ დღე დილის 10—1-დე და საღამოს 5—8-დე, **ორპირის ქუჩა, ლოლობერიძის სახლი, რუსეთის 2 დამზღვევ საზოგადოების სააგენტოში.** იქვე დაარსებულია სამკითხველო პარტიის წევრთათვის, სადაც შეიძლება პარტიის პროგრამის და ლიტერატურის მიღება.

საქართველოს ეროვ.-დემოკრატიულ პარტიის ოზურგეთის კომიტეტი

ამით აცხადებს, რომ ქ. ოზურგეთში დაარსდა პარტიული ორგანიზაცია. წევრად ჩაწერა და პარტიულ საქმეებზე მოლაპარაკება შეიძლება გერმანე გოგიტიძესთან. მასთანვე შეიძლება პროგრამის და პარტიულ ლიტერატურის მიღება.

საქართველოს ეროვნულ-დემოკრატიულ პარტიის ხიდისთავის კომიტეტი (გურია).

ამით აცხადებს, რომ წევრათ ჩაწერა და პარტიულ საქმეებზე მოლაპარაკება შეიძლება ყოველ დღე დილის 10—2 საათამდე კვირა-უქმე დღეებზე 2—5 საათამდე პარტიის კლუბში.

ძმ. ძორძოლიანების მაღაზიაში

(მიხეილის ქუჩა საკუთარი სახლი)

სეარის მივიღეთ **ბორჯომის წყალი** დიდი და პატარა ბოთლები, ფასები ზომიერია.

სახის სამკურნალო კაბინეტი
მარიამ ტ. ბალანჩივაძისა.
ვსპობ სახეზე მუწუკებს, ნაოჭებს, ჭორფლს, მეტ სიწითლეს, ნაყვავილევს და ყოველ გვარ სახის ავადმყოფობას.
ნამდვილათ ვარჩენ თავზე კანის ქერტლს ანუ ქეტერს, აგრეთვე ცვენას.
ავათმყოფები მიიღება მხოლოთ დილის 10 სათ. 2-მდე.
რჩევა და დარიგება ერთი მან. მისამართი დადიანის შესახვევში კოსტავას სახლი № 17.

ექიმი ვალერიანე მ. ლორთქიფანიძე. იღებს შინაგანი, ბავშთა და ნერვების სნეულებით ავათმყოფებს ყოველ დღე დილის 11—2 საათ. საღამოს 7—9 ს. პუშკინის ქუჩა, გიტუშინსკის სახლი

ე ქ ი მ ი
გ. ი. გოკიელი ელექტრონისა და სინათლის კაბინეტი. შინაგანი, ნერვებისა და ვენერიულ ავათმყოფთათვის. ავათმყოფნი მიიღებიან დილის 8—12 საათ. და საღ. 6—8 საათ. ალექსანდრ. ქ. საკუთარი სახ.

ექიმი **შალვა კოკოჩაშვილი** იღებს ბავშვთა და შინაგან სნეულ. ავადმყოფთ დღის 12—2 და საღამოს 5—7. მისამართი: თბილისის ქუჩა, № 46. ტელეფ. 87.

ხვალინდელი კრება.

შინ და გარეთ მდგომარეობა ისე აირ-დაიწეწა და გართულდა, რომ კაცი ვერც კი ასწრობს დალაგებულათ მოფიქრებას და გარკვეულ გზის ამორჩევას.

ქართველების ყოფა დღითი დღე კრიტიკული ხდება ჩვენი მომავალი გამოურკვევლობით იხლართება.

საკუთარ **რეალ ძალას** მოკლებული საქართველო ვერც ერთ თუნდა ფრიად სახიფათო მოვლენას ვერ ხვდება გადამჭრელი პასუხით.

ვინ იცის, ვისგან რა მოგველის აი, დღევანდელი ქართველის თქმა.

უორგანიზაციობამ საერთო პლატფორმის უქონლობამ „ტუპიკში“ მიგვიყვანა ყველა.

ცენტრზე მოწყვეტა ახალ მოსალოდნელობას ქმნის.

ვინ უწყის რა საწადელი აღეძრება ჩვენს მახლობლათ მოსახლე ჩვენზე ძლიერ ერებს!..

მიმდინარე ამბები გვიჩვენებენ, რომ ყოველი ერი სცდილობს გაძლიერებას, სხვაზე გაბატონებას.

ყაზახთა ვანდეას დიდი სურვილი დაბადებია, უკრაინა ჯერ კიდევ რევოლუციის პირველ დღეებში სცდილობდა, რომ რუსეთის ყველა მცირე ერთა მეთაურად და წინამძღოლათ გამოსულიყო, ახლა ვინ მოგვცემს იმის გარანტიას, რომ იგი უკრაინა ზოგიერთ სუსტ უორგანიზაციო ერების ხელში ჩაგდებას არ მოისურვებს. არა ნაკლებ საყურადღებოა ის, თუ რას აპირებენ მუსულმანი ხალხები გარშემო რკალსავით, რომ გვერტყმიან.

ფინანსიური კრიზისიც განსაკუთრებულ მზრუნველობას საჭიროებს, სიმშილიც თავზარს გვცემს.

მეუმრავლესეთა საფრთხე რუსეთის დროებითი მმართველობა რომ დაამხეს და რუსეთს ანარქიის ცეცხლში სწვავენ ჯერ არ გამქრალა, საქართველო მისგან დაზღვეული არ არის.

საქართველოს არა ყავს **თავის ნამდვილი იურიდიული მზრუნველი..**

საქართველოს არ მოეპოვება თავის მმართველობა. უსასტიკეს განცდის დღეებში საქართველოს არ უთქვამს **ერთი სიტყვა** ქვეყნის შველისა და თავის გადარჩენისა.

პარტიებს ჯერ კიდევ არ გაქრობიათ ის არა მართალი რწმენა, რომ საქართველოს ვერც ერთი ცალკე პარტია ვერ იხსნის.

დღეს ჩვენის შეგნებით და სურვილით კი აღარ მოვითხოვთ შეერთების აუცილებლობას არამედ იგი ცხოვრობის კრიტიკულმა მიმდინარეობამ გვიბრძანა დღეს მას ვერ გავექცევით, თუ თავის მკვლელობა არ გვინდა.

ხვალ პირველათ იკრიბება საქართველოს წარმომადგენლობა. და ყველას უწმინდესი მოვალეობა ის იქნება 19-ს კრებაზე, რომ დაფაროს თავის პარტიული ვიწროობა, საქართველოს გადახედოს მთლიანს და მისი უმწოვება უწუგეშობა განიცდოს. 19 ის კრებას უნდა **მიეცეს ნამდვილი საქმის** ქართულ აღმშენებლობის ხასიათი.

ქართველი წარმომადგენლები ვალდებულნი არიან **წინდაწინვე შეთანხმდნენ!..**

არც ერთი სიტყვა არ უნდა დაიხარჯოს პარტიულ კინკლაობისთვის.

არც ერთი წუთი არ უნდა გაცდეს პარტიულ მისწრაფებისათვის. **უპირველესი საერთო საქმეს.**

გაიგოს ყველამ რომ თუ დღეს საშიში და კრიტიკულია ჩვენი მდგომარეობა ხვალ გაცილებით უარესი იქნება.

აუცილებელი შეიქნა ყველა ქართველ ცხოველ მყოფელ ძალთა გაერთიანება და მათი ეროვნულ შემოქმედებითი-მუშაობა. ეს ვერ მოხერხდა დღემდის, მაგრამ ეს უნდა მოხდეს ხვალ, სხვა გზა არ არსებობს.

ირ—დი.

ქართული პრესა

მეტი ბარგი.

რევოლუციის დაწყების პირველ ხანებში ჩვენ მიერ გამოთქმული აზრები თვით ცხოვრების მიმდინარეობამ გაამართლა. იმ თავიდანვე გავიძახოდით ჩვენ, რომ საქართველოსათვის ისეთვე მოამაგეა ხარლამოვ-პაპაჯანოვები როგორიც იყვნენ მეფის ნაცვლები იმ თავიდანვე ვქადაგებდით ჩვენ, რომ სადგილ მამულო კომიტეტები, სასურსათო კომიტეტები არევდარევის მეტს ვერას შექმნიან ჩვენში. დღევანდელი ცხოვრების მოუწყობლობა ნათლად ადასტურებს ჩვენს ნათქვამს.

ამასვე იძახის ეხლა გაზეთი „ერთობაც“, რომელსაც სავსებით ვეთანხმებით იმაში, რომ „შინაგანი უშინაარსობა, გარეგანი წესით იფარებოდა“.

ძველს სიდუხჭირეს გამოუცდელობით ბევრი ახალი მიუმატეს, რითაც.

„საქმე კიდევ უფრო აირ-დაირია. ვიმეორებთ ამ მხრით ყოფილმა დროებითმა მთავრობამ და ჩვენში მისმა მიმდევარმა კავკასიის საგანგებო კომიტეტმა ვერ გამოიჩინეს ცხოვრების მოწყობის უნარი. იმის მაგიერ, რომ დამფუძნებელ კრების მოწვევა დაეჩქარებიათ და მიწის საკითხი გადაეჭრათ, მათ შექმნეს მიწის კომიტეტები; იმის მაგიერ რომ დაუყოვნებლივ განეხორციელებიათ ფართო ერობა, მათ შექმნეს აღმასრულებელი კომიტეტები, სასურსათო კომიტეტები და სხვ. ყველა ესენი სუროგატები იყვენ, დროებითის ხასიათისა, მაგრამ უკვე რვა თვე არსებობენ. გარდა იმისა, რომ ამ დაწესებულებების შენახვას დიდი ხარჯები უნდა, ისინი ბევრს მომუშავე პირთ მოითხოვენ და ნაყოფის მაგიერ მათ მოაქვთ არევდარევა და მრავალ უფლიანობა: ზოგჯერ მართლა არ იცი, სად თავდება ერთის უფლება და სად იწყება მეორესი. გარდა ამისა ეს დაწესებულებები მცხოვრებთა თვალში ვერ სარგებლობენ სრულის ნდობით. ჩვენ არას ვიტყვით ძველ დაწესებულებაზე, რომელნიც ძველმა რეჟიმმა გვიანდერძა: ასეთებია ეგრეთ წოდებული მიროვოი პოსრედნიკები, სავლეხო საკრებულოს წევრები შტატით, რომელიც საგანგებო კომიტეტის ხელში იყო გადასული და დღეს არავინ იცის, რისთვის და ვისთვის არსებობენ ისინი.

ერთის სიტყვით საჭიროა, რაც შეიძლება, ჩქარა იქნეს გარეკილი ბიუროკრატიის საბუდრები, ყველა ძველი დაწესებულებები უნდა გაუქმდეს. რაც შეეხება ახლებს—სასურსათო კომიტეტებს. სამამულო და სხვ. ყველა ესენიც უნდა გაუქმდენ, მაგრამ წინასწარ უნდა შემოღებულ იქნას ერობა, რომელიც თავს იდებს ყველა ამ ფუნქციების ასრულებას.

საქმიანობის გაძლიერება და ზედმეტ ბარგის მოშორება ზედმეტ დაწესებულების გაუქმებით—აი რას უნდა მიაქციოს უპირველესი ყურადღება ახალმა კომისარიატმა“.

ამიერ-კავკასიის დროებით მთავრობის შესახებ ეხლა იმასვე გავიმეორებთ,, რასაც რუსეთის დროიბით მთავრობის შესახებ ვამბობდით. საჭიროა მეტი ყურადღება მიექცეს ეროვნულ კითხვას, თვარა ამიერ კავკასიის მთავრობაც ისეთსავე კედლებს წააწყდება, როგორსაც კერენსკის მთავრობა წააწყდა. უფრო კონკრეტიულად რომ ვსთქვათ, ამიერ კავკასიის ავტონომიურად მართვას ლოღიკურად უნდა მოჰყვეს საქართველოს ავტონომიურად მართვაც. გარეშე ამისა ხსნა რევოლუციისა და მისი მიზნებისა არ არის. ამასთანვე ამიერკავკასიის დროებით მთავრობას, შუბლზე უნდა ეკრას ის ჭეშმარიტება, რომ საქართველოს და რუსეთს შორის არსებული პოლიტიკური და სოციალ-ეკონომიური განსხვავება, განსხვავებულსავეზომებს მოითხოვს ისეთ მწვავე კითხვების გადაჭრაში, როგორიც არის სურსათის კითხვა, მიწის კითხვა, პოლიტიკური კითხვები და მრავალი სხვა.

რუსული პრესა.

„რუსკია ვედომოსტი“ ბოლშევიკების შესახებ სწერს:

„სთქვა ღმერთმა: იყოს ნათელი და გაჩნდა ნათელი“. ლენინმა და ტროცკიმ სთქვეს: „იყოს ზავიო“, მაგრამ ზავი არ ჩამოვარდა, რადგან მხოლოდ რუსეთის ბნელ მასას მიაჩნია ლენინი და ტროცკი ღმერთებათ, ღვთის სიძლიერე კი არ ფიქრობს ლენინ ტროცკის ბრძანებით მოქმედებს.

შემდეგ გაზეთი ილაშქრებს ბოლშევიკების საზავო დეკრეტის წინააღმდეგ, და ამბობს, რომ ბოლშევიკებმა სასწრაფოთ მიიღეს ზომები საზავო დაპირებათა გასანაღდებლათ, რათა თავიდან აეცდინათ იმ ხალხის რისხვა რომელმაც ზავის გულისათვის ბოლშევიკებს გამარჯვება არგუნა. აი ეს საშვალებანიც:

პირველი. ტროცკიმ შეატყობინა საფრანგეთის ელჩს ისტორიაში უმაგალითო „სამშვიდობო ბრძანების“ გამოქვეყნება და წინადადება მისცა, დაუყონებლივ სამშვიდობო მოლაპარაკება დაეწყო. ამასთან დასძინა, რომ ასეთივე წინადადებით მან ყველა ელჩს მიმართა.

მეორე: ულიანოვ ლენინმა არ მოუცადა ტროცკის მოქმედების ნაყოფს და რუსეთის მხედრობის მთავარ სარდალს წინადადება მისცა, დაუყონებლივ გემართა მტრებთან მოლაპარაკება ზავის ჩამოგდებაზე.

გაზეთის აზრით, ტროცკი არ არის ისეთი სახელმწიფოებრივი პირი, რომელთანაც ევროპის დიპლომატებს შეეძლოთ პასუხსაგებ მოლაპარაკებათა გამართვა.

რათა დასავლეთის სახელმწიფოები ასეთ მოლაპარაკებას დასთანხმდენ, აუცილებელ საჭიროებას წარმოადგენს, რომ სახალხო კომისარების საბჭო რუსეთმა სცნოს, როგორც უმაღლესი კანონიერი მთავრობა მაგრამ, როცა რუსეთში ბოლშევიკების აჯანყების შემდეგ უმრავლესობამ უარი განაცხადა, დამორჩილებოდა პეტროგრადს, როცა ყველა პარტიამ გარდა ბოლშევიკებისა განაცხადა, რომ ახლ დაარსებულ საბჭოში ისინი არავერს ხედავენ, გარდა ტერორისტების ჯგუფისათ,

როცა ჯარში მომხდარმა ყრილობამ განაცხადა, რომ დაარსდეს ნაციონალური მთავრობა, და როცა არავის უნდა კომისართა საბჭოს ყურადღება მიაქციოს,—ამ დროს რას წარმოადგენს საერთაშორისო თვალსაზრისით უფლებისათვის ტროცკი სახალხო კომისრების საბჭოს წევრებით, ტროცკი მეთაურია შებრძოლ პარტიისა, რომელმაც გზა გადაუღობა სამშვიდობოს, რომელი თუ შესაძლებელი იყო დაწყობა ნამდვილით მოლაპარაკება ზავზე.

ამხანაგ ტროცკის მოკავშირენი ჯერ არც კი გამოხმაურებიან და ლენინმა კი ბრძანება გამოსცა მოლაპარაკება დაეწყო მტრებთან. რას გვეტყვიან ეხლა ჩვენ მოკავშირე ფრანგები და ინგლისელები? აი რას: ან მოიშორეთ, ის ვინც სხედან თქვენ მთავრობაში პეტროგრადში—ან დაივიწყეთ, რომ ჩვენ მოკავშირეებს გეძახოდით და ნუ გექნებათ იმედი, რომ ხელი გამოგიწოდოთ დაღუპვის გზაზე მდგომ რუსეთის სახსნელად.

ბოლშევიკების დიქტატურა.

„რეჩის“ რედაქციის დარბევა.

პეტროგრადში წითელ-რაზმელები, რომელნიც „რეჩის“ რედაქციას დარაჯობდნენ, რედაქციაში შეიჭრნენ, დაარბიეს კონტორა და თანამშრომელთა ყუთები გასტეხეს.

ზავი აუცილებლად.

პეტროგრადის ოლქის სამხედრო უფროსმა ანტონოვმა განუცხადა ქურნალისტებს, რომ სახალხო კომისარების საბჭო არავითარ შემთხვევაში არ დასთმობს თავის პოზიციას და დროებით შერიგების საქმეს დაუყოვნებლივ გადასწყვიტავს; ხოლო თუ ამისთვის საჭირო შეიქნება, რუსეთი მთელ ქვეყანასთან იომებს.

დროებითი ზავი.

პრაპორშჩიკ კრილენკოს კვლავ მოუვიდა მოწერილობა, დაიწყოს დროებითი ზავის მოლაპარაკება, რადგან არ უნდა დაუკლდეს ეს.

კრილენკო და ჩერემისოვი.

11 ნოემბერს კრილენკომ სამჯერ გამოიძახა ჩერემისოვი პირდაპირი მავთულით, ხოლო უკანასკნელმა უპასუხა: „თუ კრილენკოს ჩემი ნახვა ჰსურს, თვითონ შეუძლია მოვიდეს ჩემთან“-ო.

ვალუევის გადაყენება.

რადგან დასავლეთის ასპარეზის მთავარსარდალმა არ სცნო სახალხო კომისარების საბჭო ჯულება-მოსილად, ის თანამდებობიდან გადააყენეს.

ბინის და სურსათის პროექტი.

ბოლშევიკებმა უკვე შეიმუშავეს პროექტი ბინის კანონისა და სურსათ სანოვაგის განაწილებისა.

დაპატიმრებული მინისტრები.

პეტრეპავლეს ციხეში დაპატიმრებული მინისტრები მონაწილეობას იღებდენ არჩევნებში.

თათბირი შეთანხმების გარშემო.

7 ნოემბერს მოსკოვში სოციალისტური პარტიების თათბირი გაიმართა მთავრობის შედგენის გამო. მენშევიკებმა განაცხადეს, რომ მოლაპარაკებას მხოლოდ მაშინ შეიძლება შეუდგნენ, თუ ბოლშევიკები უარს იტყვიან ტერორზე, საქ. საბჭოს დაშლაზე და გაზეთების დახურვაზე. ბოლშევიკებმა შეუძლებლად სცნეს ამ მოთხოვნების დაკმაყოფილება. მემარჯვენე ს.-რევ. მიემხრნენ მენშევიკებს. მემარცხენე ს.-რევ. განაცხადეს, რომ ისინი ოფიციალურად ყოფიან მემარჯვენეს.-რევ. და მენშევიკებმა თათბირი დასტოვეს.

უკანასკნელი დეპეშები.

უკანასკნელ ცნობებით ირნოლის ასპარეზზე მდგომარეობა საშიშია. ბანაკში ტუხონინის მდგომარეობა განმტკიცდა.

—

ლენინის დეკრეტით სახალხო კომისარების საბჭოს უფლება აქვს გამოიტანოს ხაზინიდან მიმდინარე ანგარიშით ავანსი 25 მილიონი მანეთი.

—

ბანაკში განუწყვეტლივ სწარმოებს თათბირი მთავრობის შედგენის გარშემო. თათბირში მონაწილეობენ ჩერნოვი, გოცი, ბოგდანოვი და სხვები. ჩამოვიდნენ აგრეთვე მილიუკოვი, ვინავერი და ვერხოვსკი.

—

სენნეს რაიონში მზვერავებმა ყაზალქურთების რაზმი გაანადგურეს.

ეროვნულ დემოკ. პარტიის სტუდენტთა ორგანიზაციის პრეზიდიუმის თავმჯდომარე სთხოვს პრეზიდიუმის წევრებს და მოწაფეთა ორგანიზაციების წარმომადგენლებს მოვიდეს დღეს კრებაზე,, ჩვენი ქვეყნის რედაქციაში საღამოს 6 საათზე.

ახალი ამბავი.

ქუთაისი.

✦ **ქალაქის არჩევნები.** ქუთაისის არჩევნების შედეგი გუშინ დღის 1 საათზე კიდევ არ იყო დაწვრილებით გამოანგარიშებული. სიამ № 8 დაახლოებით მიიღო 1471 ხმა, საქალაქო არჩევნებთან შედარებით 583 ხმით მეტი. არჩევნების დაწვრილებით ცხრილს ხვალინდელ გაზეთში მოვათავსებთ.

✦ **არჩევნები სოფლებში** დღეს, 19 ნოემბერს დასრულდება. ვინც დღეს ხმას არ მისცემს, ის ხმას სამუდამოთ დაჰკარგავს.

✦ **ქ. ზესტაფონის არჩევნები.** ქ. ზესტაფონში არჩევნები უკვე დასრულდა. შედეგი არჩევნებისა დაახლოებით ასეთია, - სოც. დემოკრატებმა მიიღეს № 1—810— ეროვნულმა დემოკრატებმა № 8—361 - სოც. ფედერალისტებმა № 9—91, სოც. —რევოლუციონერებმა №3 - 51. ბოლშევიკებმა — №5— 8, კადეტებმა №2— 2. არჩევნების უკანონობის შესახებ პროტესტი არის შეტანილი ერ. დემოკრატებისა, სოც. ფედერალისტებისა და სოც რევოლიუციონერების მხრით.

✦ **ვაჭართა კავშირი.** როგორც ქ. ზესტაფონიდან გვატყობინებენ იქ დაარსებულა ვაჭარ-მრეწველთა და ხელოსანთა კავშირი. არჩეულ იქმნა კავშირის გამგეობა და სარევიზიო კომისია.

✦ **შეუფერებელი მოქმედება.** გუშინ, 18 ნოემბერს ჩვენს რედაქციაში შემოვიდა დელეგაცია სოფ. გოდოგანიდან (ჭონარის საზოგადოება) და გადმოგვცა, რომ სოც. დემოკრატები სათითაოდ იბარებენ მცხოვრებლებს კარებ დახურულ ეკლესიაში და ძალდატანებით აგდებინებენ კენჭებს თავის სასარგებლოთ. სხვა პარტიების წარმომადგენლებს ყუთთან არ უშვებენ.

✦ **ზარალი ცეცხლისაგან.** როგორც გამოირკვა სოც. რევოლუციონერთა ქუთაისის კომიტეტმა თევდორაძის სახლის დაწვის დროს ზარალი ნახა 28,000 მანეთისა.

✦ **დელეგატები ეროვნულ ყრილობაზე.** 19 ნოემბერს ეროვნულ ყრილობაზე დასასწრებლად ექიმთა საზოგადოებამ ეირჩია შ. კოკოჩაშვილი ქალთა საზოგადოებამ კატო იაკობის ასული ნიკოლაძე, „სინათლის“ საზოგადოებამ ა. ლორთქიფანიძე ქართულ დრამატიულ საზოგადოებამ ა. ფალავა და ქუთაისის საადგილმამულო ბანკმა ს. მიქელაძე და ი. ფანცხავა.

✦ **შეშის შემოზიდვის ნებართვა.** ქუთაისის საგუბერნიო სასურსათო კომიტეტმა ნება მისცა საზოგადო საკრებულოს მამასახლისთა საბჭოს, შემოზიდოს სოფ. საწირიდან 4 ვაგონი შეშა.

✦ **სურსათი.** გუშინ ქუთაისის საგუბერნიო კომიტეტმა მიიღო 5 ვაგონი პურის ფქვილი: აქედან 3 ვაგონი ბათომიდან და 2 ბალაჯარიდან. მიიღო აგრეთვე 2002 ფუთი პურის ხორბალი და 814 ფუთი სიმინდი.

✦ **გზის უარგისობა.** ინჟინრის ქუჩა ამ ჟამად მეტად გაფუჭებულია. ბარგისა და ჯარისათვის სურსათის გადაზიდვა მეტად სჭირს. ამისათვის სამხედრო უწყების სასურსათო საწყობის უფროსმა შენგელიამ ქალაქის თვითმართველობის წინაშე შუამდგომლობა აღძრა, რომ ეს გზა რაც შეიძლება დაჩქარებით შეკეთებულ იქმნას.

✦ **შეშის საკითხი.** უშეშობით ქუთაისის საზოგადოება დიდ გასაჭირს განიცდის. შეშა სულ აღარ შემოდის. სასურსათო კომიტეტმა თვით დაამზადა ლია ვაგონებზე ყუთები, რომ შეშა შემოეზიდათ, მაგრამ რკინის გზის მართველობა კიდევ არ უთმობს ადგილს. სასურსათო კომიტეტს ყოველ დღე დიდძალი ხალხი აწყდება და შეშას მოითხოვენ.

პროვინცია

ქ. ზესტაფონი

ილის საღამო. დღეს, 18 ს ნოემბრეს ქ. ზესტაფონის საკრებულოს დარბაზში საქართველოს ეროვნულ დემოკრატიული პარტიის მოწაფეთა ინიციატივით გაიმართება **ილიას საღამო** სხვათა შორის: მონაწილეობას მიიღებენ: **ია ეკალიძე დ. თომაშვილი ლადო მაჭავარიანი შ. ციბაძე და სხ.**

მოწაფე აკაკი ცქიტიშვილის ლოტბარობით მოსწავლეთა გუნდი **შეასრულებს ქართულ სიმღერებს.**

ქართველი ისრაელები და ავტოკეფალობა.

ამას წინედ ქართველ ისრაელთა შორის არსებულმა პოლიტიკურმა პარტიებმა: სოციალ-დემოკრატებმა, ეროვნულ-დემოკრატებმა, სოციალისტ-ფედერალისტებმა და სოციალისტ-რევოლუციონერებმა, შეადგინეს ინტერპარტიული საბჭო, რომელმაც შემდეგი დეპეშა მიიღო ყოვლად სამღვდელო კათალიკოს კირიონ მეორისაგან:

„გულწრფელ მადლობას გიძღვნით სრულიად საქართველოს ეკლესიის ავტოკეფალობის აღდგენისა და ჩემის უღირსობის კათალიკოსად არჩევის მილოცვისა გამო.

გულით მიხარიან ვარ, რომ ჩვენს მრავალ ტანჯულს სამშობლოს ბედნიერებისათვის ქართველ ისრაელთ დიდი ხნის ნანატრი გაერთიანების ნაბიჯი გადაუდგამთ.

დამკვიდრდემცა სამარადისოდ ჩვენს შორის მშვიდობა, ერთობა და ძმური სიყვარული.

კათოლიკოსი კირიონ მეორე“

ეს დეპეშა პასუხია ქართველ ისრაელთა შემდეგის მილოცვისა:

ქართველ ისრაელთა პოლიტიკურ ორგანიზაციების ეხლა ხან შემდგარ შეერთებული საზოგადოება გულსავსებით უერთდება საყვარელ საქართველოს სიხარულს, მისის ეკლესიის განთავისუფლებისა და თქვენის უწმინდესობის თავისუფალ ქართულ ეკლესიის კათალიკოსად არჩევისა გამო“.

ეროვნული ყრილობა

საქართველოს ეროვნული ინტერპარტიული საბჭო იწვევს 1917 წლის 19 ნოემბერს ტფილისში საქართველოს პირველ ყრილობას. თანახმად ეროვნულ დადგენილებისა, ეროვნული ყრილობა განიხილავს თავად-აზნაურთა ქონების მიღების და მოვლა-გამგობის საქმეს, თანამედროვე საჭირბოროტო საკითხებს და სხვა.

საქართველოს ეროვნულ ინტერპარტიული საბჭოს გადაწყვეტილებით ეროვნულ ყრილობაზე მოწვეულნი არიან:

1. საქართველოს ეროვნულ ინტერპარტიული საბჭოს შემადგენლობიდან 25 კაცი.

2. თავად-აზნაურთა საკრებულოთა წარმომადგენელნი: ტფილისის—12, ქუთაისის—8.

3. ქართული პოლიტიკური პარტიათა წარმომადგენელნი. თითოსგან სამ—სამი.

4. საგუბერნიო და საოლქო ქალაქების თვითმართველობის წარმომადგენელნი: ტფილისის—5, ქუთაისის—5, ბათუმის—3, სოხუმის—3, ზაქათალის—1.

5. სამაზრო ქალაქების თვითმართველობის წარმომადგენელნი: თითო თითო, გორის, თელავის, სიღნაღის, დუშეთის, ახალციხის ახალქალაქის, ზუგდიდის, სენაკის და ოზურგეთის.

6. უმაზრო ქალაქების თვითმმართველობის წარმომადგენელნი: ფოთის—2, დანარჩენთა თითო-თითო: სურამის, ბორჯომის, ხაშურის, ხონის, ჭიათურის, სამტრედიის, ლანჩხუთის, გუდაუთის, ოჩამჩირის და გაგრის.

7. სამაზრო აღმასრულებელ კომიტეტთა წარმომადგენელნი: სამ-სამი— დუშეთის, თიანეთის, ტფილისის, თელავის, სიღნაღის, ბორჩალოს, გორის, ახალქალაქის, ახალციხის, ყვირილის, ლეჩხუმის, რაჭის, ქუთაისის, ოზურგეთის, სენაკის, ზუგდიდის; თითო-თითო: ართვინის, არტანუჯის, ძანსულის, გონიის, იმერხევშავშეთის, ზემო აჭარის, ქვემო აჭარის, ზაქათალის, კახის, ალიაბადის, გუმისტანის, გუდაუთის, კოდორის (ოჩამჩირე), სამურზაყანოს (გალი).

8. ქართულ საკულტურო დაწესებულებათა წარმომადგენელნი: ქართულ კულტურულ-განმანათლებელ საზოგადოებათა კავშირის—1, ქართველთა შორის წერა-კითხვის გამავრცელებელ საზოგადოების—2, თითო-თითო; საქართველოს საისტორიო საზოგადოების, ტფილისის სასოფლო-სამეურნეო საზოგადოების, „განათლების“ საზოგადოების, ქართული საქველმოქმედო საზოგადოების. ტფილისის ქართულ დრამატიული საზოგადოების, ქუთაისის ქართულ დრამატიული საზოგადოების, ქუთაისის საზოგადოების „სინათლე“, ქართველ ქალთა საქველმოქმედო საზოგადოების, ქართული სიტყვა კაზმული მწერლობის საზოგადოების ტფილისის, ტფილისის ქართული ფილარმონიული საზოგადოების, ტფილისის ქართველ ქალთა საზოგადოების, ქუთაის ქართველ საზოგადოების, ქართველ ხელოვანთა საზოგადოებს,—ეს მათი ნებაა. მაგრამ მათ მეგრელებთან მტრული განწყობილება არ გამოადგებათ.

რედაქციისაგან

ვინაიდგან პატივცემული ივანე გომართლის წერილი მეტად საყურადღებო და მწვავე კითხვას ეხება, რედაქცია საჭიროდ სთვლის გააცნოს თავის მკითხველებს ეს წერილი, თუმცა აღნიშნავს, რომ პატივცემული ავტორის ზოგიერთ დებულებათ და შეხედულებათ არ იზიარებს. ამ კითხვის შესახებ ამ დღეებშივე ჩვენც გვექნება წერილი, რომელიც ჩვენს შეხედულებასაც გამოარკვევს.

—

აფხაზები და ჩვენ

უძველესი დროიდან აფხაზეთსა და საქართველოს მტკიცე პოლიტიკური კავშირი ჰქონდათ ერთმანეთთან და მეგობრული ურთიერთობა მეათე საუკუნის გასულიდან მეთხუთმეტამდე აფხაზეთი ნაწილი იყო საქართველოსი და ამ გვარათ ქართველი ერის ოქროს საუკუნის გვირგვინს აფხაზები ქართველებთან ერთად ატარებდენ ერთმანეთის სასახელოთ, საერთო კეთილდღეობის განსამტკიცებლათ.

როდესაც საქართველო დასუსტდა და დაუძლურდა, კავშირი ბუნებრივათ გაწყდა: ქართველი ერი საკუთარ თავს ვეღარ უვლიდა, ვეღარ პატრონობდა და აფხაზეთს რაღას უპატრონებდა.

ასეთ პირობებში აფხაზეთმა საკუთარს ხელში აიღო საკუთარი ბედი და ცალკე მთავრობა შეადგინა. მაგრამ როგორც კი საქართველო მოღონიერდებოდა და წელში გამართდებოდა, კავშირი აფხაზებსა და ქართველებს შორის ისევ ახლდებოდა.

რა იყო ამის მიზეზი?

[illegible] აფხაზებს [illegible] ურთიერთობა ენდა ჰქონოდა კავშირი და [illegible] ქართველებთან.

დღეს ადამიანი ხელოვნურათ გაჰყავს გზები, სჭრის მთებს. უწინ კი საამისო ცოდნისა და ტეხნიკის უქონლობისა გამო მიმოსვლა შეზღუდული იყო ბუნებრივი გზებით. საითა აქვს აფხაზეთს ბუნებრივი გზა?

აფხაზებსა და მთიულებს შორის გადაჭიმულია კავკასიონის მთა-გრეხილი, სადაც მიმოსვლა შესაძლებელია წელიწადში მხოლოდ რამოდენიმე თვე. უმეტესი დრო კი ეს ორი კუთხე ერთი მეორეზე დაშორებულია, სრულიად მოწყვეტილი. ზღვითა და ზოვის სანაპირო ადგილებით აფხაზეთი უერთდება სამეგრელოს და აქედან მთელ საქართველოს. აფხაზეთი და სამეგრელო ერთი მეორეზე ბუნებრივათ გადაბმულია. ერთად-ერთი საზღვარი მათ შორის არის მდინარე ენგური.

აფხაზეთი სამეგრელოს ბუნებრივი გაგრძელებაა და მიმოსვლა მათ შორის შეუწყვეტლივ სწარმოებს მთელი წლის განმავლობაში.

კარგი გზა უწინდელს დროში საუკეთესო შემაკავშირებელი იყო ერთა შორის.

ამ გარემოებით აიხსნება სხვათა შორის, რომ აფხაზეთი საქართველოს კონ იწევდა და საქართველოს უკავშირდებოდა.

ამ კავშირით აფხაზებს არა წაუგიათრა. თუმცა მთელი ხუთი საუკუნის განმავლობაში აფხაზეთი საქართველოს ნაწილი იყო და საქართველოს სამეფოში შედიოდა, მაგრამ აფხაზებმა თვისი ენაც შეინარჩუნეს, ზნე-ჩვეულებაც, სარწმუნოებაც.

[illegible] რუსეთის ბატონობამ კი სულ [illegible] ხანში აფხაზეთი, როგორც [illegible]

განწყობილება და თანხმობა. ამას მოითხოვს როგორც ინტერესი რევოლიუციისა, აგრეთვე აფხაზებისა და მეგრელების კეთილდღეობა.

ამ კავშირის განსამტკიცებლათ წავიდა ინტერპარტიულ საბჭოს დეპუტაცია აფხაზთა და სამურზაყანოელთა შეერთებულ კრებაზე დასასწრებლათ სოხუმში.

კრება გაიხსნა რვა ამ თვეს და ცხრას დასრულდა.

აფხაზთა წარმომადგენლები არა თუ ცივათ, თითქმის მტრულათ შეხვდენ ქართველების დეპუტაციის კრებაზე. მათ წინდაწინვე ჰქონდათ გადაწყვეტილი, რომ დეპუტაციის რჩევა უკუეგდოთ და მტკიცეთ დაეცვათ თავის პოზიცია, დათმობის გზას სრულებით არ დასდგომოდენ.

რაიმე შეთანხმება, კავშირი კი შეუძლებელია ისე, თუ ორივე მხრიდან დათმობა არ მოხდა. აფხაზებმა შეჰკრეს კავშირი მთიულებთან და ყაზახებთან, შემდეგ მოიხმეს სამურზაყანოს მეგრელები და განუცხადეს: თუ ჩვენთან მეგობრული ცხოვრება გინდათ, ამ კავშირში უნდა შემოხვიდეთო.

ამგვარ გზა სრულებით უარჰყოფს, აბათილებს როგორც დემოკრატიულს, ისე საერთაშორისო პრინციპებს.

რას ავალებდა ეს პრინციპები აფხაზებს?

აფხაზები არიან სამურზაყანოს მეგრელების მეზობლები.

როდესაც აფხაზები აპირებდენ კავშირს მთიულებთან და ყაზახებთან, ისინი მოვალენი იყვნენ, შეჰკითხვოდნენ [illegible] მეზობლებს, რას ფიქრობდნენ, ან როგორ უყურებდნენ ამ კავშირს, თუ მეზობლებთან [illegible]

გერმანიისათვის უკვე ცხადია, რომ ეს კავშირი იმის წინააღმდეგ არის მიმართული.

როდესაც აფხაზები მთიულებსა და ყაზახებს უკავშირდებიან მეგრელების ზურგის უკან, მეგრელებმა უკვე იციან, რომ ამ კავშირს აფხაზები მათ წინააღმდეგ აწყობენ. სხვა ნაირათ ახსნა აფხაზების არა ინტერნაციონალური და არა დემოკრატიული მოქმედებისა ყოვლად შეუძლებელია.

ამის შემდეგ აფხაზები მეგრელებს იწვევენ და ულტიმატუმს უდგენენ: თუ ჩვენთან მეგობრობა გინდათ, მთიულებისა და ყაზახების კავშირში შემოდითო.

აფხაზებმა ძალიან კარგათ იციან, რომ სამურზაყანო საქართველოს ნაწილია და სამურზაყანოს მცხოვრებთა უმრავლესობა გარდა ორი-სამი სოფლისა მეგრელები არიან.

აფხაზების ერთმა წარმომადგენელმა განაცხადა: სამურზაყანო იგივე აფხაზეთიაო.

დეპუტაციის მდგომარეობა და მიზანი ავალებდა, პოლემიკის გზას არ დასდგომოდა.

თორემ ვინ არ იცის, რომ სამურზაყანო გარდა ორიოდე სოფლისა საქართველოს ნაწილია და საქართველოს ნაწილადვე უნდა დარჩეს. პატარა აფხაზეთი, რომლის მცხოვრებთა რიცხვი ორმოცდა ათი ათასამდე არც კი აღის, უნდა ერთხელ და სამუდამოდ გამოეთხოვოს იმ აზრს და ოცნებას, რომ ის ვისიმე გადაყლაპვით საკუთარ თავს გაზრდის.

აფხაზებმა უნდა მოიპოვონ ეროვნული თვითმართველობა. ამისთვის საუკეთესო საშუალებაა რევოლიუციის [illegible]

თუ აფხაზები დაითმობენ მეგრელებს, მეგრელებსაც შეუძლიათ აფხაზების დათმობა. მაგრამ ასეთ გზას არც მეგრელები, არც აფხაზები არ უნდა დაადგენ. ორივესთვის ეს მეტათ საზიანოა.

როდესაც აფხაზები მეგრელებს ეუბნებიან: ჩვენთან ერთად მთიელებისა და ყაზახების კავშირში შემოდითო, ამით რა უნდათ? ის რომ მეგრელები ჩამოშორდენ თავის ერს, ქართველებს.

ეს არის ბიუროკრატიული გზა და არა დემოკრატიული.

აფხაზებს კარგათ უნდა სცოდნოდათ, რომ მეგრელები-ქართველები არიან და ქართველ ერს ვერავითარ საკითხში ისინი ვერ ჩამოშორდებიან, ვერ გამოეყოფიან.

ამიტომ დეპუტაციის რჩევა იყო: საკითხი მეგრელების მთიელებთან შეკავშირებისა ღია დარჩეს, სანამ ამას მთელი ქართველი ერი არ გადასწყვეტს და მხოლოდ აფხაზ-მეგრელთა შეკავშირება მოაწესრიგეთო. სამურზაყანოელებიც ასე სვამდენ კითხვას. ხოლო აფხაზები თავისას არ იშლიდენ: თუ ჩვენთან გინდათ, უსათუოდ მთიელთა და კაზაკთა კავშირში უნდა შემოხვიდეთო.

როგორც ყრილობაზე გამოირკვა აფხაზთა და მთიელთა კავშირის შეკვრის დროს [illegible] დემოკრატიული პრინციპები კი არა [illegible]

ეროვნული ბიბლიოთეკა

ების, ტფილისის სახალხო უნივერსიტეტის საზოგადოების, ღარიბ მოწაფეთა დამხმარე საზოგადოების, ქართულ უნივერსიტეტის საზოგადოების, ქართველ მწერალთა კავშირის, ქართველ მსახიობთა კავშირის, ქართველ ექიმთა და ბუნებისმეტყველთა საზოგადოების, ქართულ ტეხნიკთა საზოგადოების.

9 თითო-თითო—მოსკოვის, პეტროგრადის. კავკავის, ბაქოს, როსტოვის კულტურულ ცენტრების.

10. ქართველ მაჰმადიანთა საზოგადოებრივ დაწესებულებათა წარმომადგენელნი —3.

11. ქუთაისის ქართველ ებრაელთა ინტერპარტიულ საბჭოს კულტურულ საზოგადოების—2.

12. საქართველოს მასწავლებელთა კავშირების წარმომადგენელნი; ტფილისის, ქუთაისის და ბათომის—სამ-სამი; სამოსწავლო კომისარიატთან არსებულ ნაციონ. საპედაგოგიო საბჭოს—1.

13. ნაფიც ვექილთა საბჭოს—1.

14. ჯარისკაცთა კავშირის წარმომადგენელნი—5.

15 საქართველოს საგუბერნიო და საოლქო კოოპერატიულ კავშირთა წარმომადგენელნი—20.

16. პროფესიონალური კავშირების წარმომადგენელნი—30.

17. სათავადაზნაურო (ტფილისის და ქუთაისის) ბანკების ორ-ორი წარმომადგენელნი.

18. ვაჭარ მრეწველთა წარმომადგენელნი (შავი ქვა, ნავთი. ვაჭრობა-მრეწველობა)—3.

19. საკათალიკოზოს წარმომადგენელი—1.

20 დამფუძნებელ კრებისთვის არჩეული დეპუტატები. (ყრილობის წევრთა არჩევნები, რამდენადაც შესაძლებელი იქნება, უნდა ხდებოდეს პროპორციული წესით. ყრილობის წევრთა რიცხვის გადიდების საკითხი წყდება საქ. ეროვნულ ინტერპარტიულ საბჭოში).

ყრილობის წევრებმა უნდა წარუდგინონ ს. ე. ინტერპარტიულ საბჭოს აღმასრულებელ კომიტეტს თავისი მანდატები არა უგვიანეს ნოემბრის 18-სა და მიიღონ მისგანვე ყრილობის სხდომაზე შესასვლელად ბარათები მანდატებს აღმასრულებელი კომიტეტი წინასწარი განხილვის შემდეგ გადასცემს ყრილობის პრეზიდიუმს. მანდატების შემოწმება ან დამტკიცება ეკუთვნის თვით ყრილობას.

ეს განცხადება ეროვნულ ყრილობის მოწვევის შესახებ უნდა იბეჭდებოდეს ყველა ადგილობრივ და და პროვინციალურ ჟურნალ-გაზეთებში ყრილობის მოწვევამდე დღეგამოშვებით.

გარდა ზემოხსენებულ დაწესებულებათა, საქართველოს ეროვნულ ინტერპარტიულ საბჭოს დადგენილებით, წარმომადგენელთა გამოგზავნის ნება ეროვნულ ყრილობაზე ეძლევათ აგრეთვე: ქუთაისის ღარიბ მოწაფეთა დამხმარე საზოგადოებას 1, ქუთაისის საეთნოგრაფიო საზოგადოებას —1, გალს (სამურზაყანო) 1, ათხაზების სახალხო კომიტეტს 1, ყოველდღიურ პოლიტიკურ გაზეთებ თითო თითო.

ყველა მოსაწვევ დაწესებულებათ და საზოგადოებათ მოწვევის ბარათები და დეპეშები გაეგზავნათ და ეგზავნებათ, მაგრამ ფოსტა ტელეგრაფის მოუწესრიგებლობის გამო, ამ ბარათებისა და დეპეშების მიღებას ნუ მოუცდიან და ახლავე დააჩქარონ წარმომადგენელთა არჩევის და გამოგზავნის საქმე.

საქართველოს ეროვნულ ინტერპარტიული საბჭოს აღმასრულებელი კომიტეტი.

ჩემი აზრი

საქართველოს დიდი დღის შესახებ.

ისტორიაში გამოერევა ხოლმე იმისთანა დღეები, ხან მწარე და ხან ტკბილი, რომლებიც განსაკუთრებული ასოებით აღინიშნება ხოლმე ამავე ისტორიისავე ფურცლებზე, მომავალი თაობის გადასაცემათ. საქართველოს ისტორიას მრავალი ახსოვს თავის სამი ათასი წლის არსებობის ხანაში ერთიც და მეორეც. ამ ხნის განმავლობაში ბევრი ძლიერი მსოფლიოს სახელმწიფონი, თუ ერნი ან სრულიად მოსპობილ-აღგვილან პირისაგან ქვეყანისა და ან გათქვეფილან სხვადასხვა ეროვნებებში, რომ მათი წინანდელი სახის გამორკვევა ყოვლად წარმოუდგენელია, და თუ საქართველომ თავისი წინანდელი სახე დღემდის შეირჩინა, ეს სრულიად უნდა მიეაწეროთ ქართველი ერის მიერ შექმნილ მაღალ-კულტუროსნობას, თუმცა მრავალ-გზის ამა ერს დასტეხია თავზედ გამოუთქმელი რისხვა-დევნა და შევიწროვება ჯერით ე. ი. მე-18 საუკუნემდე ურჯულო ხალხებისაგან და მერე კიდევ წასულ მე 19 საუკუნეში რუსეთის მტარვალ ბრძანებლებთაგან, რომლებიც ვითომც და ქრისტეს სახელით შემოგვეპარნენ ჩვენს მიწა-წყალზედ, მაგრამ მერე კი უსჯულო ხალხებზედ მეტი ვნება და შევიწროვება მოგვაყენეს.

აი, ახლაც მსოფლიო ომის მიერ გამოწვეულმა ქვეყნიურმა აღრევამ მთელით მთელი მსოფლიო ისტორიის ახალი ხანა დაგვიყენა თვალ-წინ. ესევე ისტორია უზარ-მაზარ ნამალადევათ შეკოწიწებულ რუსეთის სახელმწიფოსთვის ხომ საბედისწერო გამოდგა, რადგან მრავალ საუკუნეთა უთავბოლო მართვა-გამგეობამ ამ სახელმწიფოს სრულიად დაუკარგა კულტურისაკენ წინსვლა და ნაცვლათ ამისა ხალხი გააველურა, რის დამამტკიცებელი საბუთებიც პეტერ-ბურგის, თუ მოსკოვ-გელონჯიკ-სარატოვში მომხდარი ამბებია. ამისათვისაა სწორედ რომ რუსეთის სახელმწიფოს შეუგნებელმა სხვადასხვა ეროვნებებმა დესპოტიური მმართველობის ძირს ჩამოგდებისათანავე თავის თავზედ თვითონვე დაიწყეს ზრუნვა, რადგან მათ ალბათ იმ თავითვე კარგათ შეიგნეს, რომ, თუ კაცი თითონ თავისთვის არ ვარგა, სხვისთვის ხომ სულ გამოუსადეგარი იქნება (მაგ. ფინეთი, უკრაინა, პოლონეთი, ბელორუსეთი, კაზაკობა და სხვა) მხოლოდ, ჩვენდა საუბედუროთ ქართველი ერის მესვეურებმა ამას იმ თავითვე ალღო ვერ აუღეს და საუკეთესო დრო ხელიდან გაუშვეს. მაგრამ ამ ქამად რუსეთში გამეფებულმა გამოუთქმელმა ანარქიამ ჩვენებიც აიძულა ამ აღრევის დროს სამშობლოს შემოუარონ, რისთვისაც 19 ამა ნოემბერს დანიშნა ქ. თბილისში ეროვნული კრება.

აი, სწორეთ ამ დღეს ჩვენ უწოდებთ საქართველოს „დიდ დღეს“, რადგან ამ დღეს უნდა გადასწყდეს ჩვენი ყოფნა-არყოფნის საკითხი; ამ დღეს უნდა გამოაშკარავდეს თუ ვინ უპირებს სამშობლოს ეროვნულ ჰირიხუფლების გაწევას და თუ საჭირო იქნა, იმისთვის თავის დადებასაც.

ამასთანავე დიდათ საჭიროა, რომ ამ დღის მონაწილეებმა მიმართონ ჩვენ ძველებს და გამოიჩინონ დიდი მეგობრობა და ძმობა ერთობა კავკასიაში მოსახლე ერებისადმი, უმთავრესათ კი თურქებისა და სომხებისადმი, რადგან ახლა გაკიდეგამოკიდების და კინკლაობის დრო არ არის და მცირე რამეებზედ უთანხმოების ჩამოგდებას ერიდნენ, რაშიდაც დიდი აქტივობა ეკუთვნის ამ ერთვნებათა უმაღლეს სასულიერო პირთ, როგორც ბრძანდებიან საქართველოს და სომხების პატრიარხ—ქათალიკოსები და მუსულმანთა მუფტი, ვინაიდგან მათ უნდა მოუწოდონ თავიანთ ერებს მშვიდობიანობისაკენ, რადგან: „ნეტარ იყვნენ მშვიდნი, რამეთუ მათ დაიმკვიდრონ ქვეყანა“ ბრძანებს სღვთო წერილი...

ამავე კრებაზედ დამსწრეებმა ეაიანთი პირადი შეხედულებები უნდა შეუფარდონ ძველს გამოცდილ პირების ღრმა და ხაჭირო მოსაზრებებს. რადგანაც ამას მოითხოვს ამ დიდი დღის უაღრესი მნიშვნელობა, ვინაიდგან ერთი სულ უმნიშვნელო შეცდომაც კი, რომელსაც და ღმერთმა გვაშოროს, გვიქადის დამღუპველ შედეგს.

სანეტარო დღეს ღმერთმა შეგვასწროს და ვეცადოთ, რომ მიზანშეწონილი მოქმედებით ვისარგებლოთ ამ დღით და ჩვენს მრავალ-ტანჯულ ისტორიის სასიხარულო ფურცლები მიუმატოთ და ვამცნოთ განათლებულ ევროპის სახელმწიფოთ, რომ საქართველო არ მომკვდარა, მკვდრეთით სდგება და უმალ მასვე ამიწებს, ვინც მის სიკვდილს დიდი ხანია შენატროდა.

მღვდ. ვლ. მაჭარაშვილი.

განცხადება.

21 ნოემბერს მოხდება ეროვნულ დემოკ. პარტიის სტუდენტთა საშუალო სასწავლებელ დამთავრებულთა და მოწაფეთა განურჩევლათ სქესისა

საგუბერნიო კრება

კრებაზე შესვლა მანდატებით იქნება რომელსაც მიიღებთ „ჩვენი ქვეყნის“ რედაქციაში. კრებაზე მოხსენებას წაიკითხავენ სხვა და სხვა საკითხებზე: ნიკ. ლორთქიფანიძე, ტიტე მარგველაშვილი, ბიკენტი იბესაძე და ა. ჩხაიძის ქალი. მოხსენება იქნება ქართულ უნივერსიტეტის შესახებ, რომელსაც თბილისიდან საგანგებოთ გამოწვეული პირი წაიკითხავს. კრება გაიხსნება 12 საათზე ქალაქის თეატრში.

ეროვნული ბიბლიოთეკა

წერილები მოსკოვიდან.

(რვა თვე თუ რვა დღე.)

III.

რუსულ ცხოვრების სიღრმეში დამარხულ უთანხმოების და შეურიგებლობის შედეგი მეტად მძიმე განსაცდელს უმზადებს მის სახელმწიფოებრივ ღირსებას და შინაურ ცხოვრების რიგიანად განვითარებას. ხალხის მოუმზადებლობისა და დაბალი მასსის დაუდგომლობის აშკარა მაჩვენებელია ის ფაქტი, რომ იგი ყოველდღე იცვლის თავის აზრს. დღეს დაბალი მასის ნაწილს, ჯარს იარაღი უმაგრებს ზურგს და ფარავს მის გონებრივსა და სულიერ სიღატაკეს. ამიტომ ცხადია, ასეთი მასსა სრულიად გაჰყვის თავის ძალას მარტოოდენ დაპირებებზე, და თავგამოდებით მას გაჰყვება, ვინც დაპირებებში მეტ სიუხვეს გამოიჩენს. ბოლშევიკების დღევანდელი გამარჯვება მხოლოდ მასის ასეთ ცვალებადობას მიეწერება. მაგრამ უნდა ვთქვათ, რამდენადაც მიმზიდველი არ უნდა იყოს რომელიმე მოძღვრება, რომელიც ისეთ განუვითარებელ და ყოველგვარ შეგნებას მოკლებულ მასსას ეყრდნობა, როგორიც რუსის ჯარია, მაინც ასეთ მოძღვრებას ვერაფერი დაიხსნის სრული გაკოტრებისაგან. ამაში მომავალი მალე დაგვარწმუნებს. მაგრამ ყურადღების ღირსია ერთი მოვლენა, რომელსაც საკმაო მნიშვნელობა ექნება მათი მომავლისათვის. საშიშია, რომ სოციალისტურ პარტიათა წარმომადგენლებს სულმა არ წასძლიოს და მხარი არ დაუჭირონ ბოლშევიკებს, რომელთაც ამდენი ხანია ებრძოდენ. თუ ბოლშევიკები ვერ ღირსენ სხვა სოციალისტურ პარტიების დახმარებას და მათ მუშაობაში ჩაბმას, მაშინ მათი დამარცხება უახლოესი მომავლის საქმეა. ხოლო თუ მათ მხარი დაუჭირეს არა ბოლშევიკმა სოციალისტებმა, მაშინ შედეგი თუმცა იგივე იქნება, ე. ი. დამარცხებას ვერ ასცდებიან, მაგრამ ამას ზედ დაერთვის ის, რომ იმის შემდეგ სოციალისტური პარტიები სრულიად დაჰკარგავენ ნდობას და მათი გავლენის კურსი ძალზე დაიწევს. ეს მოვლენა კი მეტად გააძლიერებს მასის აპატიას და სრულიად სხვა მხარეს მიმმართავს მის მეტად მერყევ აზროვნე-

---

მეგობრული განწყობილება აუცილებელია, ხოლო სამურზაყანოელებისა და მთიულების კავშირის საკითხი ჯერ-ჯერობით ღია უნდა დარჩეს. აფხაზები არ დასთანხმდენ, სამურზაყანოელმა მეგრელებმაც უარი განაცხადეს: ქართველ ერს ჩვენ ვერ გამოვეყოფით, ყველგან და ყოველ კავშირში ჩვენ მას უნდა გავყვეთო.

აქვს თუ არა ნიადაგი აფხაზებს და მეგრელებს შორის მდგომარეობის გამწვავებას?

ნიადაგი აქვს და ეს ნიადაგი არის წმინდა ეკონომიური ხასიათის.

აფხაზები არ კ მეურნეობას მისდევენ არც ხვნა თესვას, არც ვაჭრობას, არც მრეწველობას. არც ხელოსნობას.

აფხაზის გლეხს აქვს ოცდა ათი, ორმოცი, სამოცი დღიური და ზოგან მეტიც მიწა.

აფხაზი მოხდენილია, ტანადი, ლამაზი. მას უყვარს ცხენი, ქეიფი, ბუნება,—შრომა, მუშაობა კი არა, მიწა იმდენი აქვს, რომ შეუძლია თვითონ ჭარ იმუშაოს. მიწას აძლევს მეგრელს, ბერძენს, სომეხს

სომეხი და ბერძენი აფხაზეთში უმთავრესათ მრეწველები არიან. ისინი იღებენ აფხაზის მიწას იჯარით, მოჰყავთ თამბაქო, დიდ ძალ ფულს იღებენ და იჯარას არა თუ არ უკავებენ აფხაზს, ხშირათ წინდაწინვე აძლევენ.

ამიტომ ამ ნიადაგზე აფხაზებს, ბერძნებსა და სომხებს შორის უკმაყოფილება არ არსებობს.

ნამდვილი მიწის მუშა აფხაზეთში მეგრელია. ყოველი მოძრაობისა და რევოლიუციის დროს აფხაზს და მეგრელს შორის იბადება უთანხმოება. რადგანაც პირველია მემამულე, მიწის პატრონი, მეორე კი მიწის მუშა.

რევოლუციის ხანაში მეგრელი აფხაზს ან არ აძლევენ, ან აძლევს ნაკლებს.

სოციალისტური ქადაგება: მიწა მშრომელს, მიწის მუშასო, მეგრელებში ფეხს იკიდებს და ეს კი აფხაზს აფრთხობს.

აფხაზი შიშობს: ვაი თუ ჩემი მიწა მეგრელმა წამართვასო.

ყოველივე ეს იწვევს ინტერესთა შეჯახებას აფხაზებთა შორის. აფხაზი გაურბის მეგრელს და სხვაგან ეძებს ხსნასა და შველას.

მეგრელებში, როგორც მთელ საქართველოში დემოკრატიული შეგნება თანდათან ძლიერდება.

ეს კი აფხაზეთის თავად-აზნაურობას გავლენას უკარგავს და ნიადაგს აცლის.

აფხაზეთის თავად აზნაურობას დიდი გავლენა აქვს აფხაზებში. აფხაზების გლეხობა ბრმათ ემორჩილება თავად-აზნაურობას. აქ არ არის ისეთი წოდებრივი განხეთქილება, როგორც ჩვენში, რადგანაც არ არის ისეთი მიწის სივიწროვე და ისეთი ეკონომიური დამოკიდებულება წოდებაში, როგორც ჩვენში.

აფხაზეთის თავად-აზნაურობას უნდა საკუთარი გავლენის შერჩენა. ამ გავლენას საფრთხე მოელის სამეგრელოდან, საიდანაც შემოდის დემოკრატიული აზროვნება. ამიტომ აფხაზეთის თავად-აზნაურობა ცდილობს მეგრელებს ჩამოშორდეს და ამით უზრუნველჰყოს საკუთარი გავლენა და არსებობა აფხაზეთში.

ერთათ ერთი მთელ აფხაზეთში გიორგი შერვაშიძეა, რომელიც ქართულ ორიენტაციის ატარებს, დანარჩენები ქართველებს და საქართველოს გაურბიან.

ამას უნდა მიუმატოთ ის გარემოება, რომ აფხაზეთში დასახლებული არიან რუსები, რომელთა ერთი ნაწილი შავრაზმულ აგიტაციას ეწევა. რაც უფრო აიმღვრევა წყალი, რაც უფრო გამწვავდება აფხაზეთში ეროვნული ურთიერთობა, რაც უფრო მეტ საფრთხეში ჩავარდება აქ რევოლიუციის ბედი, მით უფრო სასარგებლოა ამ გვარი შავრაზმელობისათვის და ამიტომ აფხაზებს ყურში ჩასჩურჩულებენ: მეგრელები, ქართველები თქვენი დამღუპველი არიან, ჩამოშორდით, გარეკეთ აქედან და მთელ აფხაზეთს თქვენ დაეპატრონეთო.

ამას უნდა დაუმატოთ ეროვნული თავმოყვარეობა.

ქართველები ნიადაგ მეგობრობას უწევდნენ ფიცებით და საარჩევნო სიაში სოციალ-დემოკრატებმა ერთი აფხაზი არ შეიტანეს; განა ჩვენ არა გვყავს სოციალ დემოკრატები განა აფხაზეთი არ არის ღირსი, რომ ერთი საკუთარი წარმომადგენელი ჰყავდეს დამფუძნებელ კრებაზედო.

აი რას გაიგონებთ აფხაზეთში.

სიმართლე უნდა ვთქვათ, ეს საყვედური სრულებით სამართლიანია. აფხაზი არც ერთ ქართველ სოციალ-დემოკრატს ისე არ ენდობა, როგორც აფხაზ სოციალდემოკრატს.

ამ გარემოებისათვის უსათუოთ უნდა გაეწიათ ანგარიში ჩვენს მენშევიკებს და სიაში შეეტანათ ერთი აფხაზი მაინც, მით უმეტეს რომ ასეთი პირები მოეპოებათ აფხაზებს.

შეიძლება ამითიც აიხსნება ის გარემოება, რომ აფხაზმა სოციალ დემოკრატებმა ყრილობაზე პირში წყალი ჩაიგუბეს და ზოგიერთი მათგანი—გავლენიანი—არც კი გამოცხადებულა კრებაზე.

ვინც ჩაუკვირდება აფხაზების სულიერ განწყობილებას და ცხოვრებას, დარწმუნდება, რომ სოციალ დემოკრატია აქ ვერ სწარმოებს ადგილობრივი პირობების მიხედვით სწორ პოლიტიკას.

აბხაზეთი განირჩევა საქართველოსაგან ზნე-ჩვეულებით, სარწმუნოებით (უმეტესობა მაჰმადიან[illegible] ტრადიციებით, მდგომარეობით, წო[illegible] ურთიერთობით, მუშაობით, მი[illegible]ობით

ამიტომ ყოველივე იმისი თქმა, რაც საქართველოში ითქმის, ამ მხარეში შეუძლებელია.

ზოგჯერ თქმითაც დაშავდებისო, აი ეს მუდამ უნდა გვახსოვდეს, როდესაც აბხაზეთში შევდივართ.

აბხაზების გასოციალისტება, აფხაზეთში გლეხობისა და თავად-აზნაურობის დაშორება ჯერ-ჯერობით ყოვლად შეუძლებელია, რადგანაც საამისო პირობები ჯერ იქაურ ცხოვრებას არ შეუქმნია.

ამიტომ როდესაც ამა თუ იმ სასოგადო და პოლიტიკურ საკითხს ვეხებით აფხაზეთში დიდი სიფრთხილე, გამჭრიახობა, წინდახედულობა და თავდაჭერილობა გვმართებს, რომ სარგებლობის მაგიერ ზიანი არ მოვუტანოთ იმ საქმეს, რომელსაც ვემსახურებით.

ყოველივე აქ ჩამოთვლილ მიზეზებს ზედ ერთვის პანისლამისტური ქადაგება.

აბხაზებში მოდიან მთიელების წარმომადგენლები. პანისლამისტები და ქადაგობენ: შამოდით ჩვენს კავშირში; თქვენს შინაურ ცხოვრებას ჩვენ არ შევეხებით; იცხოვრეთ და მოაწყვეთ თქვენი საქმები, როგორც თქვენ გინდათ, ჩვენ მხოლოდ მფარველობას გაგიწევთო.

ეკონომიური ურთიერთობა აფხაზ-მეგრელთა შორის გამწვავებულია. მეგრელები აბხაზი გლეხისთვისაც და თავისთვისაც საფრთხეს წარმოადგენენ. ქართველობა ძლიერდება. აბხაზეთში, დემოკრატიული იდეალი ქართველების წყალობით არღვევს აბხაზთა ურთიერთობას.

ამავე დროს პანისლამისტები მიდიან მათთან და ეუბნებიან ჩვენ გიხსნით, ჩვენ დაგეხმარებით და თქვენს შინაურ ცხოვრებაშიაც არ ჩავერევითო.

გასაკვირალიც არ არის, თუ ასეთ პირობებში აბხაზები მთიელთა ორიენტაციის ღებულობენ და მთისაკენ იწევენ.

რა გზას უნდა დავადგეთ ჩვენ ქართველები?

ჩვენ არავის არ მივცემთ ნებას, რომ ჩვენს შინაურ ცხოვრებაში ჩაერიოს. აგრეთვე არც ჩვენს თავს უნდა მივსცეთ ნება რომ აბხაზთა შინაურ ცხოვრებასა და ურთიერთობაში ჩავერიოთ.

სკოლა, ბიბლიოთეკა, კოოპერატივი—საერთოთ კულტურული მუშაობა,—აი რა უნდა გავაძლიეროთ ჩვენ აბხაზეთში.

აბხაზეთში მიწის საკითხის გადაჭრა არის აბხაზების საქმე და არა ჩვენი. აბხაზების მიწა ეკუთვნის აბხაზებს და უნდა დარჩეს მხოლოდ აბხაზებს, სხვას არავის.

ყოველი ღონე უნდა ვიღონოთ რომ აბხაზ-მეგრელთა შორის შეტაკებას არავითარი ალაგი არ ჰქონდეს. ამისთვის კი საჭიროა, რომ მეგრელი პირნათლად ასრულებდეს აბხაზის წინაშე თავის ვალდებულებას და იმ პირობას, რაც საერთო თანხმობითა და მორიგებით იქნება დადებული მიწის მოსავლის ან იჯარის შესახებ.

ქართველმა დემოკრატიამ ყოველი ღონე უნდა იღონოს, რომ აბხაზეთმა მიიღოს ჯერ ერობა და შემდეგ ეროვნულ ტერიტორიალური ავტონომია. სოხუმის ოლქის იმ ნაწილში, სადაც უმრავლესობას აბხაზები შეადგენენ. სამურზაყანო კი შევა საქართველოს ავტონომიის საზღვრებში

(„ალიონი“) ივ. გომართელი.

ეროვნული ბიბლიოთეკა

ბას. ასეთი მიმოხილვის შემდეგ შეგვიძლია უფრო დაწვრილებით ავწეროთ კერძოდ მოსკოვში მომხდარი ამბები. 28 ოკტომბერს დაწყებულმა ბრძოლამ თანდათან უფრო მწვავე ხასიათი მიიღო. თოფების ხმა ზარბაზნებისა და ყუმბარების გრიალმა შეცვალა, რამაც უფრო გაადიდა სამოქალაქო ომის დამნაშავე თუ უდანაშაულო მსხვერპლთა რიცხვი. მოსკოვის სხვადასხვა უბნების მეტი წილი ბოლშევიკებმა იგდეს ხელთ, მათი უფლების ქვეშ მოქცეული უბნები ერთიანდებოდენ და ბოლოს საქმე იქამდი მივიდა, რომ მთავრობის დამცველი იუნკერთა და სტუდენტთა ჯარი (უკეთ ვთქვათ მცირედი რაზმი) კრემლში მოემწყვდა და ბოლშევიკები რკალად შემოერტყნენ ცენტრს, რომლის ზოგი ნაწილი უკვე ხელთ ჰქონდათ. მიუხედავად ამისა, ბრძოლა გრძელდებოდა და კრემლში მომწყვდეულთ ახალგაზდობა არას სთმობდა. მაშინ ბოლშევიკებმა კრემლს ზარბაზნებიდან დაუშინეს; დააზიანეს ნიკოლოზის სასახლე და საყდრები. მომწყვდეულთა მდგომარეობა გაჭირდა. გარდა ამისა მეამბოხეთა მოწინააღმდეგეების ალყოვანებას და თავგამოდებას ძლიერად შეკვეცა ფრთები იმ ამბებმა რომელიც პეტროგრადიდან მოდიოდა. პეტროგრადი როგორც ცენტრი, დღევანდელი რევოლუციის დედა იყო, იგივე გახდა მის სამარედ. ამაში უეჭველად დიდი სუსტი მხარეა ცენტრალისტურ, მართვა-გამგეობისა. რაკი პეტროგრადი ველარ გაუმაგრდა „აჯანყებულ მონებს", მოსკოვსაც დაეკარგა იმედი მით უმეტეს რომ მეამბოხეთა წინააღმდეგ მომქმედი ძალა ძლიერ განსაზღვრული იყო, როგორც ადამიანთა რიცხვით, ისე ტეხნიკურადაც. (იარაღებით). ამას ზედ დაერთო კრემლის ძვირფასი შენობებისა და სიძველეების დანგრევის საშინელება. ამიტომ 2 ნოემბერს მთავრობის დამცველებმა ხელი მოაწერეს ბოლშევიკების მიერ წარდგენილ მოთხოვნილებათ და ქალაქში შედარებითი სიწყნარე ჩამოვარდა. მიუხედავად იმისა ლამ-ღამობით მაინც ისმის თოფების სროლა. საღამოს 8 საათს შემდეგ ქალაქში გავლა აკრძალულია. სიარული შეიძლება სახლის კომიტეტების ნებართვით (пропускъ домовыхъ комитетовъ) ქალაქის ბევრი ნაწილი დაზარალდა, დანაკლისი დიდია როგორც ადამიანებისა, ისე მატერიალური (შენობები, ქალაქის რკინის გზა, ტელეფონის სადგური და სხვა). წახდარის გამოსწორებას დიდი დრო დასჭირდება. მაგრამ მთავარი ის არის, რომ არავის სჯერა ასეთი სიმშვიდის დიდხანს გაგრძელება. ყველა უარეს ამბებს ელის. კითხვა მხოლოდ ის არის რამდენი დღე უკლია ახალი საშინელების დაწყებას? მართლაც რომ ეგ ამბები ასე არ ჩაივლის, ამაში დარწმუნებული უნდა ვიყოთ. ისტორიის კანონი გვიჩვენებს, რომ რამდენად ნაკლებ კულტუროსანია რომელიმე ერი, მით ყოველი საჭირბოროტო საკითხი იქ რევოლუციით და ჯანყით უნდა გადაწყდეს. რუსეთი ამ მხრივ ამ კანონების გამამართლებელ ექსპერიმენტებს ახდენს. ამიტომ [illegible] უნდა მოველოდეთ ახლო მომავალში მდგომარეობის მეტად გართულებას. რა პირობებში, ვის და ვის შორის, ან როდის, გამოურკვეველია, რადგან ძალთა გადაჯგუფ-გადმოჯგუფებას (ან უკეთ, გადაჯდომ-გადმოჯდომას) ერთი გზა და მიზანი არ უჩანს რუსეთში. ასეთ მდგომარეობას განიცდის დღეს მოსკოვი და მას უკვე ახლოს უდგას კიდევ ახალი საშინელების ბურუსი. ერთი კია, ეს ბურუსი რუსულ ცხოვრების ნიადაგზე ნელ-ნელა ამოდის, იგი დღითი დღე იბურება და მისი გაფანტვა კიდევ დიდ ძალსა და სიჩქარეს შეიწირავს.

დღეს კი „გამარჯვებულნი" ალტაცებით გვამცნობენ: რაც მთავრობამ ვერ შესძლო რვა თვის განმავლობაში, ჩვენ ის რვა დღეში განვახორციელეთო. განხორციელების რა მოგახსენოთ, ოღონდ საგულისხმოა ეს დაპირისპირება. სწორედ ეს რვა თვე ზრდიდა ოდნავ მაინც რუსულ პოლიტიკურ აზროვნებას და მის უტოპიურ ხასიათს უფრო აჩლანგებდა, პრაკტიკასთან, სინამდვილესთან შეუსაბამოდ; [illegible] დღემ კი ეს მოულოდნელი [illegible]

[illegible]

...ჰმატებს მათი სიფიცხის ჩასაქრობად და მათი უტოპიურ აზრების უკანასკნელად გასაქრობად.

მ. ეგრისელი.

ქ. მოსკოვი 5 ნოემბერს.

რუსეთი და „ბოლშევიკები".

დღითი დღე უარესდება რუსეთის მდგომარეობა. არა თუ რუსეთის, როგორც რესპუბლიკასა, თვითოეული მისი მოქალაქისაც. ომმა რუსეთი განადგურების გზაზე დააყენა. რევოლუციამ ვერ შესძლო მისი ფეხზე წამოყენება, ვინაიდან მთავრობამ ვერ გამოიჩინა ისეთი უნარი, რომ წინ გაძღოლოდა რევოლუციისგან ნაჩვენებ გზას და ერთხელ და სამუდამოთ აღმოეფხრა ის სამარცხვინო მიდრეკილება ზოგიერთ ახალ მთავრობის წევრებისა, რომელნიც დღესაც განაგრძობენ კონსტანტინოპოლის და ბოსფორის სრუტეების ხელში ჩაგდების ოცნებას. მაშინ, როდესაც რუსეთის დემოკრატია რევოლუციის პირველ დღეებში ალტაცებას გამოსთქვამდა დიდი ხნის ნანატრ თავისუფლების მოპოვებით და „უსისხლო რევოლუციით" მაგალითი უჩვენა ყველა მასზე კულტურით მაღლა მდგომ ხალხს, მაშინ, როდესაც ყველას ეგონა, რომ მოესწრო რუსეთი იმ ბედნიერ დღეს, როცა „ეხლა მაინც" გაიგონებდა ზავის ჩამოგდების სასიხარულო ხმას—აი ამ დროს რუსეთის პოლიტიკოსები, აღჭურვილნი ხალხის სიყვარულითა და ნდობით, არჩეულნი პირდაპირი, თანასწორი, საყოველთაო და ფარული კენჭის ყრით ხალხის წინ გასაძღოლად და მათი ინტერესების დასაცავათ, იმის ფიქრში იყვნენ, თუ როგორ ესარგებლებიათ ამ „ხალხის ნდობით" და ცოტა კიდევ გაეგრძელებინათ ომი „სასურველ ბოლომდის".

მაგრამ ხალხი უფრო ფხიზელი გამოჩნდა და ცოტა ხნის შემდეგ მთავრობას სხვადასხვა კუთხეებიდან უნდობლობას უცხადებდენ. ყველა ერები თავის საქმის მოწესრიგებას დაუფაცურდენ და ამ დროს მთავრობას არავინ აღარ უჯეროდა, ვინაიდან მას ძველში ვეღარაფრით არჩევდენ.

რა მოუტანა ახალმა მთავრობამ? ის, რომ უფრო გაბედულათ ათქმევია რუსეთის მოქალაქეს: „აბა მიშველეთ, ეხლა პირდაპირ უნდა გითხრათ თუ აქამდის მეშინოდა ამის თქმა, რომ მშია და არავითარი სალსარი არა მაქვს რითიმე ვარჩინო ოჯახი; მშია, მცივა, შვილებსაც არ მოგცემთ ომში დასაკლავათ ქვეყნის მოსატყუებლათ".

„მთელი რუსეთის ხალხის ინტერესების დამცველმა" კერენსკიმ ხან ყაზახ რუსებს მიმართა კავშირის ჩამოსაგდებათ და ხან ქვეითა ჯარს, რათა წესრიგი დაეცვათ მომავალ „რაიმე უწესოების" გამო. ჯერ პირველმა უღალატა და მასვე მიუღირა თოფი სასიკვდილოთ და ეხლა თვით ჯარმაც ვეღარ მოითმინა და ეძებს კერენსკის „საშველათ": გვშია, არ გვაცვია, არ გვინდა ომი".

მდგომარეობა ისე გართულდა, რომ დღეს რუსის ჯარი იარაღით იპყრობს თავისივე ქალაქს პეტროგრადს, მოსკოვს და სხვებს. იღვრება სისხლი ძმებთა შორის. ხალხი ნახევრათ გახეცდა და არ ზოგავს ალარაფერს. ამას სჩადიან დღეს რუსეთში „ბოლშევიკები". გასაკვირალია, რომ თითქმის მთელი შეიარაღებული ძალა ბოლშევიკებს მიემხრო და ასე ფეხქვეშ თელავენ საზოგადოების ინტერესებს. ჯარისკაცები გაიძახიან: „არ მოგწონთ განა?! მიიცათ მთელი ბურჟუები ჩვენგან წაკიდებულ ცეცხლში ჩაიწვებითო". ბოლშევიკების გამოსვლამ თავზარი დასცა რუსეთის შინაურ ცხოვრებას და მის იარაღისაგან ძმებთა შორის დაღვრილი სისხლი სისხლის ლაქად ბლინიშნება.

დღეს რუსეთის მდგომარეობა ასეთია: ერთის მხრით სდგას შეიარაღებული ბოლშევიკების ჯარი და მეორე მხრით უიარაღო უმრავლესობა. მათში უკვე გამართულია ბრძოლა: ამ ბრძოლით ყაზახებიც სარგებლობენ და ამზადებენ ნიადაგს მომავალ ყაზახთა რესპუბლიკისათვის.

დღეს ამაზე ლაპარაკი თუ რომელი მხარე გაიმარჯვებს არ შეიძლება მხოლოთ საინტერესო ის არის, თუ რა ჩააქრობს ამ საშინელ ცეცხლს და რითი გაუადვილებით ამ გამძვინვარებულ უბედურებას ცხადი ყველასთვის, რომ მდგომარეობა მეტად რთულია და [illegible]

მაგრამ სამართლიანათ უნდა აღინიშნოს, რომ ბოლშევიკების ასეთი მოქმედება დასაგმობია, ვინაიდგან ბევრი უბრალოთ დაიღუპა საზარ ქარ-ცეცხლში. ჩვენ არ შევეხებით ბოლშევიკების იდეას სხვაგვარად, მაგრამ ცხადია ესეც, რომ ისე გარყვნეს ხალხი, რომ დღეიდან ძნელია რაიმე კანონიერი წესრიგის დამყარება. შეუგნებელმა ჯარმა იმ ზომამდის მიაღწია, რომ რუსეთის თითქმის ყველა ქალაქებში ღამეების შემდეგ პალტოიანი კაცი გარეთ ვერ გამოდის. წინ გადაეღობება შეიარაღებული სალდათი, ხდის ტანისამოს, ძირეულ ნივთებს და „ბურჟუის" სახელით მონათლულს მიისტუმრებენ, ხანდახან იმ ზომამდისაც. გაბოროტებულმა ხალხმა არ იცის რა გზას დაადგეს.

ძნელია იმის თქმა თუ ვინდა იხსნის რუსეთს ასეთ უბედურებისაგან, მხოლოთ ეს კი ცხადია, რომ ბოლშევიკები სასტიკათ დამარცხდებიან. დღესვე გვაქვს მაგალითი. ქ. ცარიცინი დიდი ხანია ბოლშევიკების სამფლობელოთ გადაიქცა. ერთ დროს „ცარიცინის რესპუბლიკის" დაარსებასაც კი ფიქრობდნენ. მაგრამ ბედმა უმტყუნათ. ხშირათ არის გაზეთების ფურცლებზე ბოლშევიკების სამარცხვინოთ გამოქვეყნებული: „ცარიცინის ქალაქის თავი მინინი (ბოლშევიკი) ემუდარება ადგილობრივ ვაჭრებს, რათა ასესხონ ფული ქალაქის ხაზინას, თორემ ქალაქი დაღუპვის გზაზე არის მიმდგარიო".

ძნელია სახელმწიფოს მართვა-გამგეობა და მით უმეტეს რუსეთისა დღევანდელ მდგომარეობაში. გლეხები ხომ პურს არ აძლევენ „არც ერთ პარტიის კაცს". ხანდახან სოფლებში იგზავნება შეიარაღებული ჯარი და ძალითართმევს ქალაქისათვის პურს გლეხებს ნებით არავინ ყიდის: „ვიცით, ჩვენ რომ რამე შემოგვეღლევა თქვენ ქალაქელები არ მოგვეშველებითო" ამბობენ გლეხები.

აი, სხვა ათასი მიზეზებიც რომ არ იყოს მარტო უპურობა, რომელიც უუსაჭიროესი კითხვა დღეს რუსეთში, ჩააგდებს ბოლშევიკებს საგონებელში და აალებინებს ხელს თავიანთ ვერაგულ ტაკტიკაზე.

ყველა საშინელ მდგომარეობას განიცდის, ყოველ წუთში სიკვდილის მოლოდინში იმყოფებიან მიზეზი კი ყველა ამ უბედურებისა უპირველესად ყოვლისა არის ომი. რუსეთის დემოკრატიას არ სურს ომი და თუ კიდევ დაუწყეს მას ომის ძალათი გაგრძელების იდეის ჩანერგვა, მაშინ უფრო საშინელ სურათს დაინახავს ყოველი რუსეთის მოქალაქე. რუსეთს არ შესწევს ძალა ომის გაგრძელებისა.

ილ. ქორიაშვილი.

როგორ ხდება არჩევნები სოფლებში.

სოფ. დღნორისა.

არჩევნების დროს დიდი შეხლა შემოხლა მოხდა. უმთავრესი მიზეზი ამისა იყო ადგილობრივ სოციალ-დემოკრატების მოქმედება, განსაკუთრებით ისახელა თავი ეპიფანე ასათიანმა, გლეხებმა მოითხოვეს, რათა ეროვნულ-დემოკრატიულ მიმართულების მომხრეთ თავიანთი პროგრამული კითხვები გაერკვიათ და გაეცნოთ მათთვის „ვინ იცის, შეიძლება მაგ უფრო მოგვეწონოს სხვებზეო", უთქვამთ. ეროვნულ-დემოკრატიულ პარტიის წარმომადგენელმა სათანადო მანდატითაც აღჭურვილმა მოისურვა გაეცნო გლეხობისათვის პროგრამული დებულებები, მაგრამ ამას წინააღმდეგობა გაუწია ხსენებულმა ასათიანმა. რა თქმა უნდა, დემაგოგობით მოისურვა თავისის გატანა, მაგრამ გლეხებმა მაინც მოითხოვეს, ავია თუ კარგი მაინც გაგვაგონეთო. შეატყო რა ასათიანმა, რომ ასეთი სულიერი განწყობილება გლეხებისა და სიმართლის ახსნა მათთვის ბევრ ხმას მოაკლებდა მის პარტიას, წაართვა ეროვნულ-დემოკრატიულ პარტიის წარმომადგენელს მანდატი ვითომ ის მცირე წლოვანი არისო ნამდვილად კი აღნიშნული ეროვნულ-დემოკრატი 20 წლის [illegible]

[illegible]

დღნორისელი გლეხი [illegible] დემოკრატი.

თეატრი და ხელოვნება.

„გუშინდელნი" ახალი პიესა სამ მოქმედებად, **შალვა დადიანისა.**

„ხან სიცილი ცრემლზე უფრო მწარეა!"

ვისაც არა სჯერა, ან ვერ წარმოუდგენია, თუ როგორ დაამცირა ზნეობრივათ და გონებრივად რუსეთის ძველმა რეჟიმმა მთელი ქართველობა განურჩევლად წოდებისა და სქესისა; ვისაც ჰგონია, რომ რაიმე ბედნიერება მიანიჭა ქართველ ხალხს რუსის მოხელეთა ხელის ფათურმა ჩვენს სულსა და გულში; ვინც მოტრფიალეა ქართველი ერის გაპროლეტარებისა და „გევროპიელებისა", ვურჩევთ გულ დასმით წაიკითხოს, ან მოისმინოს სცენიდან შალვა დადიანის ახალი პიესა: „გუშინდელნი!"

როგორც სასცენო ნაწარმოები „გუშინდელნი" ვერ გაკმაყოფილებს, იგი არ არის არც დრამა, არც კომედია, არც ხლართი ინტერესთა დაუსრულებელ შეჯახებისა, მაგრამ,—სამაგიეროდ,—პიესა იგი „ცრემლზე უფრო მწარე სიცილია", სევდაზე სევდის დამრთველი ცოცხალი სურათია ჩვენის დაკნინებისა, ჩვენის დაწვრილებისა, ჩვენის ზნეობრივისა და გონებრივის დაქვეითებისა!...

უყურებთ ამ პიესის „გმირთა" მოქმედებას, ისმენთ მათს სიტყვა-პასუხს, თვალ-ყურს ადევნებთ მათს ყოფა ქცევას და გრძნობთ, რომ ავტორი მწარედ დასტირის „გუშინდელთა" უკეთურობას და შხამნარევის სიცილით, და ბოლოს—ნაკრავის გესლიანობით ჰსურს დასუსხოს, დაჰგმოს და შეაჩვენოს ისინი. ვინც ჩვენი ხალხი, ჩვენი ერი ჩააყენა ცხოვრებაში ასეთს პირობებში.

„გუშინდელი"—რევოლუციამდე მცხოვრები ქართველობა,—დღევანდელი ჩვენი დამმანი არიან, ჩვენი მშობლები, ჩვენი ოჯახის წევრნი—უნიადაგონი, ფუქსავატნი, უმეცარნი, დაშინებულნი, იოლ-გაწყვეტილნი, ლუკმა პურის მაძიებელნი და ამ ლუკმაპურისათვის ყოველივე სისაძაგლის ჩამდენნი...

არაკი, ქარგა პიესისა მეტის მეტი სადა და უბრალოა.

სოფელში მოელიან მაზრის უფროსს,—უეზდნი ნაჩალნიკს და მთელი სოფლის „შეგნებული" მცხოვრებნი:—თავად-აზნაურობა, სამღვდელო და საერო პირები—ერთმანეთს აწყდებიან, ალარ იციან, როგორ დაუხვდენ „დიდსა სახელოვანს სტუმარს, ხელმწიფის ტახტზე მჯდომ ამ ბრძანებელს მთელის მაზრისას.

პირველი მოქმედება სწარმოებს ნასწავლი მამასახლისის მალხაზ პანტრიშამის სახლში (გ. ფრონისპირელი). მამასახლისი შინ არ არის და მაზრის უფროსის მომლოდინე ოჯახობა მისი ელავს, სწუხს. აქვე არიან: 1) გაკოტრებული, გაქუცული თავადი კოწია (ვ. ბარველი), რომელიც ჯიბით დაათრევს თავის მთაში ვითომდა აღმოჩენილ მადნების ნიტეხებს და ბრალიანსა და უბრალოს თავს აბეზრებს ამ მადნების ქებით. 2) აქვე არის პაპუნა, მალხაზის ბიძა (შ. ჯაფარიძე), რომელიც დასცინის თავად—კოწიას, მის ოცნებას, მის მდგომარეობას, 3) აქვე არის გაემშაკებული, გაცვეთილი გლეხი ჯიმო კვინტრიშვილი (ვ. არაბიძე) მოწინააღმდეგე მამასახლისისა, სოფლის ამრევი, „მედანოსე", ვირ-ეშმაკა და ფაფხურა ადამიანი; აქვე არიან 4) მოარშიყე „ფოფოდია" (ე. ციმაკურიძე) 5, 6) აგრაფინა (ან. ჩხეიძე) და ადიკო (ზ. გომელაური)—შვილები მამასახლისისა, მოსწავლე ახალ-გაზდები. აგრაფინა მოსურნეა სოფლის გამოფხიზლებისა, დაწინაურებისა, ადიკო კი მოიფუტურისტებს. უარუყვია „სამოქალაქო საკითხები" და მისცემია სხეულისა და ვნებათა ღელვის განვითარებას. აქვე იმყოფება 7) დედა უკანასკნელთა კეკელა (პ. კავთელი), რომელიც სწუხს შვილის ასე გაუკულმართებისა გამო.

სცენაზე ცოტას ხანს გამოჩნდება 8) კარლო ყაყუტაძე (ვ. ჩხიკვაძე) „ერთს წერტილზე გაყინული სოციალისტი", რომელსაც არ სურს მთავრობასთან რაიმე დამოკიდებულება იქონიოს. აქვე არიან კნიაჟნა ფაცია თავად კოწიას ქალიშვილი (ა. [illegible])—ერთ დროს დიდი მოტრფიალე ქართულის თეატრისა, მაგრამ ახლა კი მისდევს „კანონიერად გათხოვებისა". შემდეგ სცენაზე შემოდიან მაზრის უფროსი, წერილ [illegible], [illegible] ხელიანი (ა. [illegible]), სტრაჟნიკები თავადი გორგასლიანი (მ. ჭიაურელი) და ჯავშე ხოლორდავა (დ. ძნელაძე), კნეინა ჩიტუნია (ნ. ჩხეიძე) გამოფიტული არშიყი და მოხერხებული მექრთამე. ღენერალი ბერლოსანი, (მ. გელოვანი)—დამპალი და გამოყრუებული მოხუცი, რომლისა [illegible] რომელიც [illegible] [illegible] ერთის მხრით დამონებულთა და გონება დაჩლუნგებულთა ხვედრია, ხოლო მეორეს მხრივ ჩვევათ გაბატონებულთა და გადიდგულებულთ.

დანარჩენი ორი მოქმედება ტრიალებს ამ მლიქვნელობისა და მედიდურების გარშემო. სმა, ჭამა, არშიყობა და ბოლოს „გაბედნიერებული" რჩება მხოლოდ კნიაჟნა ფაცია, რომელსაც შეზარხოშებული მაზრის უფროსი „პრედლოჟენიეს" უკეთებს.

მთელი პიესა კონაა ცოცხალი, ცხოვრებიდან ამოღებული ტიპებისა, რომელი ტიპებიც უტყუარ საბუთად გამოადგება ჩვენის დღევანდელ ცხოვრების მომავალ მკვლევარს რუსეთის „კულტურის" ჩვენში დათესვის დასახასიათებლად.

ამ მხრივ პიესა მეტად საყურადღებოა.

რაც შეეხება თამაშს უნდა ითქვას შემდეგი:

პირველ მოქმედებაში ცოტა გულგრილობა თუ შეუხამებლობა ეტყობოდა ყველა მოთამაშეს, შემდეგ კი თითქოს შეეწყობილდენ და თამაშიც გააცოცხლეს.

შეუდარებელი იყო ვ. ბარველი უკანასკნელ მოქმედებაში, როცა გაიგო, რომ მის ქალს ირთავს მაზრის უფროსი და აღარ იცოდა სიხარულით, რა ექმნა.

ჩინებულნი იყვნენ ვ. არაბიძე, დ. ძნელაძე, მ. ციმაკურიძე, გელოვანი, კავთელი, ნ. ჩხეიძე, ა. ლოლუა თვით ავტორი. სხვებიც ხელს არ უშლიდენ.

ან. ჩხეიძე დღეს უფრო უკეთესი გვეჩვენა.

ხალასი ნიჭია მ. ჭიაურელი. სათქმელი ბევრი არა ჰქონდარა, მაგრამ დიდებულად დსაახა გასტრაფნიკებული თავადი გორგასლიანი...

წარმოდგენას ხალხი სამწუხაროდ ნაკლებად დაესწრო... ალბად ქუთაისურებს „არშინ მალალანი" ცუღლუტობა უფრო ეყურადღებებათ ვიდრე ჩვენი ცხოვრების დამხატველი პიესები...

შალვა დადიანი, როგორც მწერალი და მსახიობი მეტი პატივისცემის ღირსია ვიდრე ეს გამოვიჩინეთ ქუთაისურებმა.

ია—ძე.

რედაქტორ-გამომცემელი **დ. ბ. კვირკელია.**

რკინისგზის მიმოსვლა.

დრო ადგილობრივია ნაჩვენები.

ქ. ქუთაისს მოდის.

თფილისიდან	— დილის —	7 ს. 47 წ.
„	— საღამ. —	8 ს. 49 „
ბათომიდან	— დღისით —	12 ს. 55 „
„	— ღამის —	11 ს. 42 „
„	— დილის —	10 ს. 20 „
ფოთიდან	— დილის —	8 ს. 17 „
ტყიბულიდან	— საღამოს —	6 ს. „
	დილის —	9 ს. 10 „
ხაშურიდან	— დილის —	9 ს. 24 „

ქ. ქუთაისიდან გადის.

თფილისისაკენ	— დილის	8 ს. 25 „
„	ღამის —	10 ს. 20 „
ბათომისაკენ	— საღამოს	7 ს. 1 „
„	— დღით —	1 ს. 40 „
„	— დილის —	6 ს. 20 „
ფოთისაკენ	— დღისით —	3 ს. 18 წ.
ტყიბულისაკენ	— დილის —	7 ს. 57 „
	— დღით —	2 ს. 37 „
ხაშურისაკენ	— დღით —	4 ს. 40 „

ექიმები

ა. მ. ასათიანი ლებულობს ქალურ, ვენერიულ და მინაგან სნეულებით ავათმყოფებს ყოველდღე დილის 11—2 საათამდე, საღამოს 6—8 საათამდი პუშკინისა და ბალახვანის ქ. კუთხე სახლი № 3 ტელეფონი № 101.

ი. ჩარკვიანი ქალაქის საავათმყოფოს ორდინატორი, იღებს კანის, ვენერიულ და სიფილისის ავათმყოფებს.
(სისხლში ასხამს „606" და „914") დილით 12½—2 საათ. საღამოს 6—8 ს. [illegible] ტელეფონი № [illegible].